

บทคัดย่อ

รายงานการศึกษาเรื่อง การสำรวจและเก็บข้อมูลอย่างมีส่วนร่วม เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูล ป่าชุมชนในหมู่บ้านวนศาสตร์ชุมชนต้นแบบ บ้านดอนพัฒนา หมู่ที่ 6 ตำบลพิमान อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน และเพื่อศึกษาสังคมพืช และการผลิตของพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชนให้ได้ฐานข้อมูลสำหรับบริหารจัดการหมู่บ้านวนศาสตร์ชุมชนต้นแบบ โดยการสอบถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งแยกตามสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน เป็นสามกลุ่มคือกลุ่มระดับฐานะค่อนข้างดี ปานกลาง และค่อนข้างยากจน ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพืชพันธุ์พืชยากรป่าไม้ในป่าชุมชน

จากการศึกษาพบว่าสภาพป่าของป่าชุมชนบ้านดอนพัฒนาเป็นป่าเต็งรัง ลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์มาก มีพืชพรรณไม้มีค่าอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น พืชชนิด เต็ง รัง แดง โมก ฯลฯ ชนิดของทรัพยากรป่าไม้สามารถแยกเป็นประเภทที่สำคัญได้แก่ 1) ประเภทเห็ด 2) ประเภทผักผลไม้ 3) ประเภทพืชสมุนไพร และ 4) ประเภทแมลงและสัตว์ขนาดเล็ก ซึ่งสามารถเก็บหาผลผลิตตามช่วงฤดูกาล ซึ่งในแต่ละปีราษฎรสามารถเก็บหาของป่ามาบริโภค และจำหน่ายทำรายได้ให้แก่ครอบครัว และจากการศึกษาพบว่า การเก็บหาของป่าของราษฎรยังไม่มี การจัดเก็บที่เป็นระบบ ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการในทางจัดการเพื่อผลผลิตที่ยั่งยืน การเก็บหาของป่าอยู่ในรูปการเก็บเพื่อสนองความต้องการของการใช้ประโยชน์ โดยไม่ได้คำนึงถึงการอนุรักษ์

การจัดการป่าชุมชน ยังไม่มีองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่มีกฎระเบียบและแนวการปฏิบัติที่ชัดเจน สมรรถนะของป่าชุมชนในการที่จะเอื้ออำนวย ต่อการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น ราษฎรส่วนใหญ่ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ และพร้อมที่จะดำเนินการแก้ไข โดยต้องการความช่วยเหลือ และสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในบางประการ และราษฎรในหมู่บ้านเห็นความจำเป็นที่ทุกคนต้องช่วยกันบำรุงรักษา และพัฒนาป่าชุมชนให้สามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างคุ้มค่า และยั่งยืนต่อไป